

RAN-2108060101066001
M.Com. (Sem. I) Examination March - 2026
Financial & Management Account - III

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: <table style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> </table> Student's Signature						

પ્ર. 1 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- (અ) રાજેશ ખત્રાની આવકની નીચે આપેલ માહિતી પરથી આકારણી વર્ષ 2024-25 અને આકારણી વર્ષ 2025-26 માટેની કૂલ કરપાત્ર આવકની ગણતરી કરો. (05)
- (1) તા. 31-03-2024ના રોજ પૂરા થતા પાછલા વર્ષની આવકની વિગત:
કાપડના ધંધાની આવક	રૂ. 11,00,000
કેમિકલના ધંધાની ખોટ (રૂ. 1,75,000નો મજરે મળી શકે તેવો ઘસારો બાદ કર્યા પહેલાની)	રૂ. 14,50,000
અન્ય સાધનોની મળતી આવક	રૂ. 1,00,000
- (2) તા. 31-03-2025ના રોજ પૂરા થતા પાછલા વર્ષની આવકની વિગત:
કાપડના ધંધાની આવક	રૂ. 7,00,000
કેમિકલના ધંધાનો નફો (રૂ. 1,50,000નો મજરે મળી શકે તેવો ઘસારો બાદ કર્યા પહેલાનો)	રૂ. 3,00,000
અન્ય સાધનોની મળતી આવક	રૂ. 50,000
- (બ) તા. 01-04-2024ના રોજ યંત્રોની ચોપડે કિંમત રૂ. 80,00,000 હતી. તા. 01-07-2024ના રોજ એક નવું યંત્ર રૂ. 30,00,000 માં ખરીદ્યું. આ યંત્ર અંગે ગોઠવણી ખર્ચ રૂ. 40,000 અને ઓકટોઈ 1 % ચૂકવી. આ યંત્ર માટે તેજ તારીખે વાર્ષિક 12 % ના દરે રૂપિયા 28,00,000ની બેંક લોન લીધી. ખરીદેલ યંત્રનો ઉપયોગ તા. 01-11-2024ના રોજથી કરવામાં આવ્યો. એક જૂનું યંત્ર કે જેની પડતર કિંમત રૂ. 6,00,000 હતી તે તા. 01-09-2024ના રોજ રૂ. 5,50,000માં વેચ્યું. યંત્ર ખરીદી માટે લીધેલ લોનની સંપૂર્ણ રકમ તા. 28-02-2025ના રોજ પરત કરવામાં આવી. પ્રથમ યંત્ર પર ઘસારાનો દર 15 % અને નવા યંત્ર પર 20 % છે. આકારણી વર્ષ 2025-26 માટે મજરે મળવાપાત્ર ઘસારાની ગણતરી કરો. (05)

પ્ર. 2 વિનોદ ખત્રાનું તારીખ 31-03-2025ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું નફા નુકસાન ખાતુ નીચે મુજબ છે. (14)

વિગત	રકમ રૂ.	વિગતો	રકમ રૂ.
પગાર અને ભથ્થા	1,50,000	કચો નફો	5,62,500
સ્થાનિક કરવેરા (ભાડે		ખેતીની આવક	50,000
આપેલ મકાન અંગે)	7,500	મકાન નું ભાડું	62,500
પોસ્ટેજ અને ટેલિગ્રામ	7,500	યંત્ર વેચાણ નો નફો	52,500
મકાન મરામત ખર્ચ	15,000	પરચુરણ આવક	2,500
GST	62,500	ઘાલખાધ પરત	20,000
ઘાલખાધ	20,000	ચોખ્ખી ખોટ	1,90,000
ઘાલખાધ અનામત	20,000		
યંત્ર પર ઘસારો	43,750		
જાહેરાત ખર્ચ	15,000		
કાર પર ઘસારો	56,250		
ધંધા અંગે ખર્ચ	55,000		
આવકવેરાની જોગવાઈ	62,500		
પુત્રીના લગ્ન અંગે ખર્ચ	2,50,000		
ઘરના અંગત ખર્ચા	1,75,000		
	9,40,000		9,40,000

વધારાની માહિતી:

- (1) પગાર અને ભથ્થામાં તેમના પુત્રને પગાર તરીકે ચૂકવેલ રૂ.12,000 નો સમાવેશ થાય છે.
- (2) GSTમાં રૂ. 15,000 ચૂકવવાના બાકી છે તેનો સમાવેશ થાય છે. અગાઉના વર્ષનો GST રૂ.30,000, જે ચાલુ વર્ષે ચૂકવેલ છે તેનો સમાવેશ ઉપરોક્ત નફા નુકસાન ખાતા માં થયેલ નથી.
- (3) ઘાલખાધ પરત પૈકી 30% રકમ અગાઉના વર્ષમાં ઘાલખાધ તરીકે મંજૂર થયેલ નથી.
- (4) મિલકતોના સમૂહની શરૂની ઘટતી જતી બાકીની રકમ રૂ.2.50,000 છે. નાણાકીય વર્ષ 2024-25 માટે ઘસારાનો માન્ય દર 15% છે. ચાલુ વર્ષે જે યંત્ર વેચ્યું છે તે વર્ષ 2022-23 માં રૂ. 2,00,000 માં ખરીદેલ હતું. જે અંગે ઘસારો 20 % લેખે ઘટતી જતી બાકી ની રીતે ગણેલ હતો.
- (5) મોટરકારનો 60% અંગત હેતુ માટે વપરાશ છે. ધંધા અંગેના ખર્ચમાં રૂ. 25,000 કાર ખર્ચનો સમાવેશ થાય છે. કાર પર ઘસારાનો માન્ય દર 15% છે. જેની સંપૂર્ણ રકમ નફા-નુકસાન ખાતે ઉધારવામાં આવેલ છે.

ધંધા અને વ્યવસાય ના શીર્ષક હેઠળ આકારણી વર્ષ 2025-26 માટે કરપાત્ર આવકની ગણતરી કરો.

અથવા

પ્ર. 2 શ્રી અક્ષય ખત્રા કે જે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટ તરીકે સુરતમાં પ્રેક્ટીસ કરે છે, તેમના પાછલા વર્ષ 2024-25 માટેના રોકડ વ્યવહારોની યાદી નીચે મુજબ છે. (14)

રોકડ ખર્ચા	રૂ.	રોકડ આવક	રૂ.
ઓફીસ ખર્ચા	2,00,000	ઓડીટ ફી	1,50,000
ઓફીસ માટે ચૂકવેલ ભાડું	1,20,000	કન્સલ્ટેશન	1,80,000
પગાર અને મજૂરી	3,60,000	અપીલની સુનાવણી માટે હાજરી	1,30,000

રોકડ ખર્ચા	રૂ.	રોકડ આવક	રૂ.
સ્ટેશનરી અને પ્રિન્ટિંગ	45,000	GST રીટર્ન ફાઈલ	2,25,00
CA ઈન્સ્ટીટ્યુટનું લવાજમ	5,000	ઈન્કમ ટેક્સ રીટર્ન ફાઈલ	1,00,000
પુસ્તકોની ખરીદી	12,000	પરચૂરણ આવક	55,000
મુસાફરી ખર્ચ	18,000	સરકારી જામીનગીરી પર વ્યાજ	20,000
બેંક લોનનું વ્યાજ	24,000	મળેલ ભાડુ	1,20,000
નેશનલ ડીફેન્સ ફંડમાં દાન	5,100		
VNSGU ને દાન	5,100		
વીમા પ્રીમિયમ	18,000		
વધારો	1,67,800		
	9,80,000		9,80,000

અન્ય માહિતી:

- (1) મુસાફરી ખર્ચના 1/4 માન્ય નથી.
- (2) બેંક લોન શ્રીમાન અક્ષય ખત્રાના રહેઠાણના ઘરના બાંધકામ માટે લીધેલ. ઘરનું મ્યુનિસિપલ મુલ્ય રૂ. 1,00,000 અને તેના પર સ્થાનિક વેરા રૂ. 1,000 વાર્ષિક છે.
- (3) 1/3 વીમા પ્રીમિયમ મેડીકલેમ માટે અને 1/3 જીવન વીમા પ્રીમિયમ માટે છે.
- (4) 50 % સરકારી જામીનગીરી તેમની પત્નીની માલિકીની છે.
- (5) તેમને એક કોમર્સ કોલેજમાં ગેસ્ટ લેકચર આપવા બદલ રૂ. 5,000 મહેનતાણું મળેલ, જે ઉપરના રોકડ ખાતામાં દર્શાવેલ નથી.
- (6) તેમને પુસ્તકની રોયલ્ટી તરીકે રૂ. 10,000 મળેલ છે, જે પરચૂરણ આવકમાં સમાયેલ છે. શ્રીમાન અક્ષય ખત્રાની આકારણી વર્ષ 2025-26 ની વ્યાવસાયિક આવકની ગણતરી કરો.

- પ્ર. 3 (અ) GST ક્રઉન્સિલની રચના અને કાર્યો સમજાવો. (5)
- (બ) પુરવઠો, સંયુક્ત પુરવઠો અને મિશ્ર પુરવઠો ઉદાહરણ સહીત વિગતવાર સમજાવો (5)
- (ક) પરોક્ષ વેરાનું જુનું માળખું વિરુદ્ધ GST - તફાવત સ્પષ્ટ કરો. (4)

અથવા

- પ્ર. 3 (અ) 1 લી એપ્રિલ, 2024 ના રોજ. ટ્રવિન્કલ એન્ડ ખત્રા લિમિટેડ કંપનીએ 5,00,000 ઈક્વિટી શેર દરેક રૂ.10 નો બહાર પાડ્યા. તે તારીખે રૂ.6 પ્રતિ શેરદીઠ મંગાવવામાં આવ્યા હતા, જે તમામ શેરધારકો દ્વારા ચૂકવવામાં આવ્યા હતા. બાકીના રૂ. 4, 1લી ઓક્ટોબર, 2024 ના રોજ મંગાવવામાં આવ્યા હતા. 60,000 શેર ધરાવતા એક શેર ધારક સિવાય તમામ શેરધારકોએ ઓક્ટોબર, 2024 માં રકમ ચૂકવી દીધી હતી. વર્ષ માટે ચોખ્ખો નફો રૂ. 10,00,000 (પ્રેફરન્સ શેર ડિવિડન્ડ અને ડિવિડન્ડ વિતરણ કર પછી). શેર દીઠ મૂળભૂત કમાણીની ગણતરી કરો. (6)
- (બ) ખત્રા એન્ડ ખત્રા લિમિટેડ તમને શેરદીઠ કમાણીની ગણતરીના હેતુ માટે વર્ષ 2024 દરમિયાન બાકી રહેલા શેરોની ભારિત સરેરાશ સંખ્યાની ગણતરી કરવા માટે નીચેની માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- તારીખ :01-01-2024ના રોજ શરૂઆતમાં શેરની સંખ્યા 1,00,000
- તારીખ :31-07-2024એ 30,000 શેર બહાર પડ્યા
- તારીખ :01-11-2024એ 21,000 શેર બહાર પડ્યા
- તારીખ :01-12-2024 બાય-બેક 15,000 શેર
- શેરની ભારિત સરેરાશ સંખ્યાની ગણતરી કરો.

- (ક) બબલી લિ. ને પછાત વિસ્તારમાં કારખાનું સ્થાપવા માટે સરકાર તરફથી રૂ. 5 કરોડની ગ્રાંટ મળે છે. આ ગ્રાંટની રકમમાંથી કંપનીએ રૂ. 2 કરોડ ડિવિડન્ડ તરીકે વહેંચ્યા હતા. આ ઉપરાંત બબલી લિ.ને રાજ્ય સરકાર તરફથી જમીન મફતમાં મળી પરંતુ તેની નોંધ કંપનીના ચોપડે થઈ નથી, કારણ કે કંપનીએ તેના માટે નાણા ખર્ચ કર્યા નથી.

હિસાબી ધોરણ - 12 દ્વારા તપાસો કે બંને ગ્રાંટની નોંધ બરાબર થઈ છે ?

(3)

પ્ર. 4 ટૂંકનોંધ (કોઈ પણ ત્રણ)

(12)

- (1) ઈન્કમેટેક્સ રીટર્ન ઈ-ફાયલીંગની પ્રક્રિયા.
- (2) નુકશાન માંડી વાળવું અને આગળ ખેંચી જવું.
- (3) ટીડીએસ અને ટીસીએસ.
- (4) ઓનલાઈન PAN એપ્લિકેશન.
- (5) હિસાબી ધોરણ-26 મુજબ અદ્રશ્ય મિલકત.

ENGLISH VERSION

Q. 1 Answer the following questions:

- (a) From the following particulars of income of Rajesh khanna for the A.Y. 2024-25 and A.Y. 2025-26, Compute his total taxable income. (5)

- (1) Particulars of income for the P.Y. ending on 31-03-2024:

Income of cloth business Rs. 11,00,000

Loss of chemical business (before charging admissible depreciation of Rs. 1,75,000) Rs. 14,50,000

Income of other sources Rs. 1,00,000

- (2) Particulars of income for the P.Y. ending on 31-03-2025:

Income of cloth business Rs. 7,00,000

Profit of chemical business (before charging admissible depreciation of Rs. 1,50,000) Rs. 3,00,000

Income of other sources Rs. 50,000

- (b) The book value of plant-machinery was Rs. 80,00,000 on 01-04-2024. On 01-07-2024 new machine was purchased of Rs. 30,00,000, paid installation expenses Rs. 40,000 and octroi at 1%. For this machine on the same day a loan of Rs. 28,00,000 was taken at the rate of 12% P.A. Purchased machinery was utilized from 01-11-2024. The old machinery worth Rs. 6,00,000 was sold at Rs. 5,50,000 on 01-09-2024. Loan taken for the purpose of new machinery was fully returned on 28-02-2025. Approved rate of depreciation on the first machinery was 15% and 20% on new machinery. Find out approved depreciation for A.Y. 2025-26. (05)

- Q. 2** Vinod Khanna has prepared the following Profit and Loss Account for the year ended on 31-03-2025. (14)

Particular	Rs.	Particular	Rs
Salaries & Allowances	1,50,000	By Gross Profit	5,62,500
Local Taxes (Of Rented House)	7,500	Agricultural Income	50,000
Postage-Telegram	7,500	Rent of house	62,500
		Profit on sales of machine	52,500

Particular	Rs.	Particular	Rs
Building repairs Exp.	15,000	Sundry income	2,500
GST	62,500	Bad debts recovered	20,000
Bad debts	20,000	Net Loss	1,90,000
Bed debts reserve	20,000		
Depreciation on machine	43,750		
Advertisement exp.	15,000		
Depreciation on car	56,250		
Shop expense	55,000		
Provision for income-tax	62,500		
Daughter's Marriage Expenses	2,50,000		
House-hold expenses	1,75,000		
	9,40,000		9,40,000

Additional Information:

- (1) Salary & Allowances includes Rs. 12,000 paid to son as salary.
- (2) Of the GST debited Rs. 15,000 is still unpaid. GST pertaining to earlier year Rs. 30,000 paid during the year has not been debited to Profit & Loss Account.
- (3) Out of bed debts recovery 30% of the amount is in respect of bed debts not allowed as deduction in earlier year.
- (4) The opening written down value of the "block of machine" was Rs. 2,50,000. The permissible rate of depreciation for financial year 2024-25 as per income-tax provisions is 15%. The machine which was sold during the year out of the said block was purchased at Rs. 2,00,000 in 2022-23. In books of accounts the depreciation is calculated at the rate of 20% on reducing balance method on the entire opening balance.
- (5) 60% use of car is for personal purpose; shop expenses include Rs. 25,000 of car expenses. Admissible rate of depreciation on car is 15%, which has been fully charged to P&L A/c.

Compute the taxable income from business and profession for A.Y.2025-26.

OR

- Q. 2** Following is the summery of cash transactions for P.Y. 2024-25 of Mr. Akshay Khanna, a practicing Chartered Accountant of Surat. **(14)**

Cash expenses	Rs.	Cash Income	Rs.
Office Expenses	2,00,000	Audit fees	1,50,000
Rent paid for office	1,20,000	Consultation	1,80,000
Salaries and wages	3,60,000	Appellate Tribunal Appearance	1,30,000
Stationary and Printing	45,000	GST return file	2,25,000
Subscription of Institute of CA	5,000	Income Tax return file	1,00,000
Books bought	12,000	Miscellaneous Income	55,000
Travelling Expenses	18,000	Interest on Govt. security	20,000

Cash expenses	Rs.	Cash Income	Rs.
Interest to bank loan	24,000	Rent received	1,20,000
Donation to National Defense Fund	5,100		
Donation to VNSGU	5,100		
Insurance premium	18,000		
Surplus	1,67,800		
	9,80,000		9,80,000

Other information:

- (1) $\frac{1}{4}$ of the travelling expenses are found not to be allowable.
 - (2) Loan from bank was arranged for constructing a house in which Mr. Akshay Khanna resides. Municipal value of the house is Rs. 1,00,000 with local taxes of Rs. 1,000 per annum.
 - (3) $\frac{1}{3}$ insurance premium is for mediclaim and $\frac{1}{3}$ is for life insurance.
 - (4) 50% Govt. security is owned by his wife.
 - (5) He got remuneration of Rs. 5,000 for his guest lecture at a commerce college which was not mentioned in above cash account.
 - (6) He got Rs. 10,000 as royalty of the book which is included in miscellaneous income.
- Compute the professional income of Mr. Akshay Khanna for the A.Y. 2025-26.

- Q. 3** (A) Explain the formation and functions of GST Council. (5)
- (B) Supply, Composite Supply and Mixed Supply-explain in detail with example. (5)
- (C) Differentiate the Old structure of Indirect Tax V/s GST. (4)

OR

- Q. 3** (A) On 1st April, 2024, Twinkle & Khanna limited company issued 5,00,000 equity shares Rs.10 each. Rs. 6 per share was called up on that date which was paid by all the share holders. Remaining Rs.4 was called up on 1st October, 2024. All the share holders paid the amount in October, 2024 except one share holder having 60,000 shares. Net profit for the year was Rs. 10,00,000 (after preference share dividend and dividend distribution tax).
Compute basic earnings per share. (6)
- (B) Khanna and Khanna Ltd. provides you the following information to calculate weighted average of shares outstanding during the year 2024 for the purpose of calculation of earnings per share.
Date: 01-01-2024 number of shares 1,00,000
Date: 31-07-2024 issued 30,000 shares
Date: 01-11-2024 issued 21,000 shares
Date: 01-12-2024 buy-back 15,000 shares
Calculate the Weighted Average of Share. (5)

- (C) Babli Ltd. has received a grant of Rs. 5 crores from the Government for setting up a factory in a backward area. Out of this grant, the company distributed Rs. 2 crores as dividend. Also, Babli Ltd. received land free of cost from the state government but it has not recorded it at all in the books as no money has been spent. In the light of AS-12 examine, whether the treatment of both the grants is correct. (3)

Q. 4 Short note (Any Three) (12)

1. Process of Income Tax Return e-filing.
 2. Set off and carry forward of losses.
 3. TDS and TCS.
 4. Online PAN application.
 5. As per AS-26 Intangible Assets.
-